

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy	Gymnázium, Šternberk, Horní nám. 5
Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0218
Šablona	I/2 Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské gramotnosti
Označení materiálu	VY_12_INOVACE_CJ.V.A_03
Vypracoval(a), Dne	Mgr. Jitka Pospíšilová, 14.10. 2012
Ověřeno (datum)	15.10.2012
Předmět	Český jazyk
Třída	V.A
Téma hodiny	František Ladislav Čelakovský
Druh materiálu	Pracovní list
Anotace	Práce s textem. Porozumění čtení – písemné odpovědi na otázky. Následující ústní kontrola v rámci třídy.

3. FÁZE NÁRODNÍHO OBROZENÍ

FRANTIŠEK LADISLAV ČELAKOVSKÝ (1799 – 1852)

Narodil se ve Strakoniciích jako syn tesaře. Studoval filozofii, pro četbu Husovy Postily byl vyloučen. Studia už nedokončil. Pracoval jako vychovatel, dále pak jako redaktor Pražských novin a jejich přílohy Česká včela. Nakonec ztratil i toto místo. Měl velké existenční problémy. V roce 1842 se stal profesorem slavistiky ve Vratislavi, v roce 1849 pak přesídlil do Prahy. Veškerá jeho vědecká činnost vycházela nebo směřovala k folkloru a je založena na sběru folkloristického materiálu.

Je známý především jako tvůrce *ohlasové poezie* (= vzorem je lidová píseň, autor se snaží napodobit její obsah i formu).

Svou sběratelskou činnost publikoval v dílech – **Slovenské národní písně**

- **Mudrosloví národu slovanského v příslovích**
- **Ohlas písní ruských** (napodobení ruské epiky – tzv. byliny – básně o bohatýrech; oslava hrdinství a síly)
- **Ohlas písní českých** (vznikal dlouho; snaha vyjádřit ráz českého lidového života; jsou zde skladby lyrické, milostné, satirické,..)
- **Růže stolistá** (sbírka 100 básní; vlastní milostná poezie; Čelakovský ji považoval za vrchol své básnické tvorby)

ÚKOL: Před přečtením ukázku popiš osoby na obrázku a zkus odhadnout, jestli zobrazená skutečnost odpovídá básni.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

UKÁZKA: (úryvek z básně *Toman a lesní panna*; mladý hrdina Toman se před odjezdem ke své milé loučí se sestrou, která mu dává radu, aby se vyhnul cestě doubravou. Při příjezdu Toman zjistí, že je jeho milá už zasnoubená s někým jiným).

Panna jenom snoubená
najednou se zarděla;
svědomí ji přece tlačí,
šeptá cosi setře mladší.
Sestřička od večere
vyšla rychle za dvěře:
„Na věky se, Tomane,
milá s tebou rozstane,
jinému se dostane.
Najezdil jsi se k nám dosti,
dnes tu máme bližší hosti,
hledej sobě jinde štěstí.“

Toman koněm zatočil,
V širé pole poskočil,
Zaťal zuby, smračil čelo,
Kolem všecko neveselo.
Půlnoc byla, měsíc zašel,
Sotva jezdec cestu našel;
Prudce hned, pak loudavě
Ubíral se k doubravě.
"Všecky krásné hvězdičky
Ze tmy jsou se prosypaly,
Proč vy, moje mladé dni,
Ve tmách jste se zasypaly!"

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jede, jede doubravou,
Les šumí mu nad hlavou,
Větrík chladný z noci fouká,
Nad ouvalem sova houká;
Koník blýská očima,
Koník stříhá ušima.

Cupy dupy z houštiny
Letí jelen v mejtiny,
Na jelínku podkasaná
Sedí sobě Lesní panna;
Šaty půl má zelené,
Půl kadeřmi černěné,
A ze svatojanských broučků
Svítlí pásek na kloboučku.

Tříkrát kolem jak střela
V běhu koně objela,
Pak Tomanovi po boku
Vyrovnává v plavném skoku:
"Švarný hochu, nezoufej,
Bujným větrům žalost dej,
Jedna-li tě opustila,
Nahradí to stokrát jiná.
Švarný hochu, nezoufej,
Bujným větrům žalost dej!"
To když sladce zpívala,
V oči se mu dívala
Lesní panna na jelenu,
Toman cítí v srdci změnu.

Jedou, jedou pospolu
Měkkým mechem do dolu,
Panna Tomanu po boku
Vyrovnává v plavném skoku:
"Švarný hochu, skloň se, skloň,
Jenom dále se mnou hoň;
Líbí-li se ti mé líce,
Dám radostí na tisíce.
Švarný hochu, skloň se, skloň,
Jenom dále se mnou hoň!"
To kdy panna zpívala,

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Za ruku ho ujala;
Tomanovi rozkoš proudem
Prolila se každým oudem.

Jedou, jedou dál a dál
Podlé řeky, podlé skal,
Panna Tomanu po boku
Vyrovnává v plavném skoku:
"Švarný hochu, můj jsi, můj!
K mému bytu se mnou pluj!
Světla denního v mém domě
Věčně nezachce se tobě.
Švarný hochu, můj jsi, můj -
K mému bytu se mnou pluj!"

To kdy panna zpívala,
V ústa jezdce líbala,
V náručí ho objala.
Tomanovi srdce plesá,
Uzdu pouští, s koně klesá
Pod skalami prostřed lesa.

Slunce vyšlo nad horu,
Skáče koník do dvoru,
Smutně hrabe podkovou,
Řehce zprávu nedobrou.
Sestra k oknu přiskočila,
A rukama zalomila:
"Bratře můj, bratříčku můj!
Kde skonál jsi život svůj!"

- OTÁZKY:**
1. Najdi základní informace o životě a díle autora.
 2. Co znamená ohlasová poezie?
 3. Na základě ukázky stručně přibliž obsah.
 4. V ukázce vyhledej zastaralé výrazy a nahraď je.
 5. Charakterizuj postavy, podle nichž je ukázka pojmenována.
 6. Najdi příklad zvukomalebnosti, opakování slov.
 7. Urči rým.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

odkaz: dostupný pod licencí public domain na

http://openclipart.org/people/johnny_automatic/johnny_automatic_lords_and_lady.svg

KOSTKOVÁ, Markéta. *Čítanka 2: k Literatuře - přehledu SŠ učiva*. 1. vyd. Třebíč: Petra Velanová, 2006, 207 s. ISBN 80-902-5719-4.